

Roger Blindingsvolden
Dragedalen 8
4580 Lyngdal

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)

19.05.2026

Høringsuttalelse til søknad om vannuttak og regulering av Opoftevannet **(saksnr. 202402420)**

Det vises til konsesjonssøknad etter vannressursloven fremmet av Baring Farsund AS. Jeg, Roger Blindingsvolden, ber med dette om at søknaden avslås. Det er min klare oppfatning at søknaden hviler på et mangelfullt kunnskapsgrunnlag, og at de miljømessige følgene av tiltaket er sterkt undervurdert. Søknaden gir derfor ikke et forsvarlig grunnlag for å innvilge konsesjon.

Etter mitt syn vil tiltaket kunne få vesentlige negative konsekvenser, ikke bare for det planlagte oppdemte vannet, men også for nedstrøms deler av Åptavassdraget. Særlig gjelder dette naturmangfold, fiskebestander, vannmiljø og økologiske sammenhenger i et vassdrag som i dag fremstår som relativt lite påvirket av tekniske inngrep.

1. Konsekvenser for anadrom fisk og gyteområder

Nedre del av Åptavassdraget er gyte- og oppvekstområde for anadrom laksefisk, hovedsakelig sjørret av grovvokst karakter, men også laks. Gytearealet er begrenset og derfor særlig sårbart. Den østlige delen, fra vannfallet under fossen og ned mot det anadrome stoppestedet, vurderes som spesielt utsatt. En sentral bekymring er at gyteområdene ligger lavt og dermed kan påvirkes av saltvannsinntrenging i perioder med lav vannføring.

Åptaelva har en innsnevring ved brukarene ved FV4102, noe som normalt begrenser saltvannets inntrenging opp mot Øvreåna. I sommersesongen, når vannføringen er lav, kan saltvann likevel trenge lenger opp i systemet. På dette tidspunktet er yngelen som regel klekket og bedre rustet til å tåle brakkvann. Situasjonen er mer kritisk høst og vinter, når befruktet rogn ligger i bunnsubstratet. Når vannføring nedstrøms Opoftevannet reduseres, så vil det føre til økt saltvannsinntrenging i nedbørsfattige perioder. Det er da overhengende grunn til å frykte høy dødelighet i rogn av sjørret og laks.

I kulpen der vannfallet ender i Åptafossen, finnes det også et løp vestover som munner ut i Øvreåna. Dette løpet har med tiden dessverre delvis blitt gjenfylt med stein som er ført ned fra fossen, blant annet som følge av menneskelig aktivitet i forbindelse med bading og flytting av steinmasser. Også i dette vestre løpet foregår det gyting, om enn i mindre omfang enn tidligere. Det vestre løpet kan nok også være påvirket av saltvannsinntrenging

men vil jo også tørke ut om naturlig vannføring ikke lenger er til stede slik det historisk har vært i århundrer. Økosystemene over lange tider har jo også tilpasset seg dette.

Når det gjelder saltvannsinntrænging, har det de siste 30–40 årene vært et vannverk ved foten av Åptafossen i Øvreåna. Særlig i sommerperioder ble saltvannsinntrænging i brønnsystemet etter hvert så omfattende at vann ikke lenger kunne hentes derfra. Løsningen ble å etablere borehull lenger øst. Dette underbygger bekymringen som er beskrevet over.

Åptafjordbassenget har i løpet av de siste 40 årene mistet mange gytebekker der sjøørret tidligere reproduserte naturlig. Årsaken er tekniske inngrep, blant annet i forbindelse med veibygging og private tiltak, som aldri er blitt utbedret. Dersom Åptaåna også mister sin produksjonsevne for lokal anadrom laksefisk, vil det ikke bare svekke det lokale økosystemet, men også få negative følger for det populære fjord- og kystfisket etter sjøørret og for de folkehelseverdiene dette representerer.

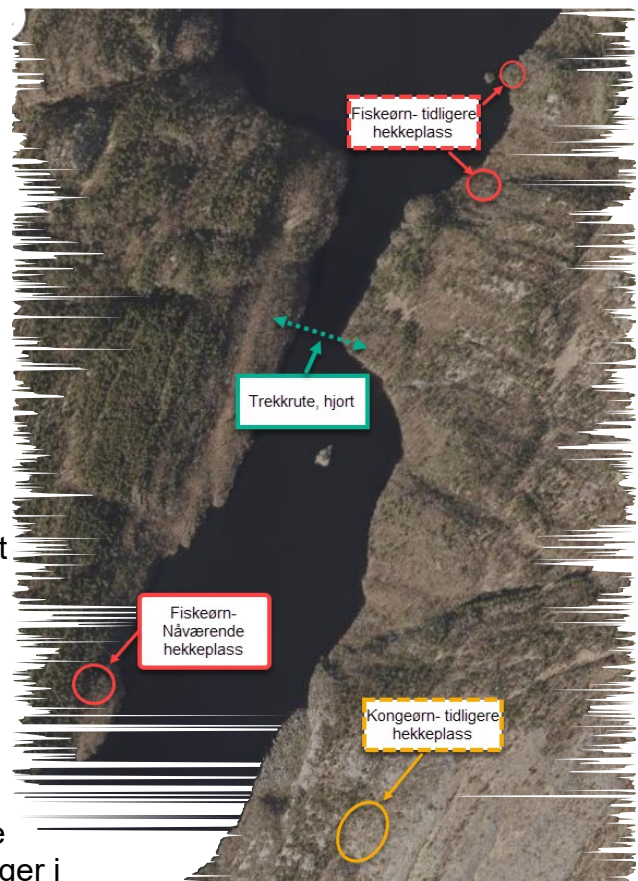
2. Naturverdier, fugleliv og andre arter

Videre er det fra før få tekniske inngrep i Åptavassdragets nedbørsfelt. Området rundt Opoftevannet fremstår derfor som en nær urørt oase og som et av de siste større villmarkspregede og inngrepssvake områdene i Listerregionen. Etter mitt syn bør dette tillegges betydelig vekt i den videre behandlingen av saken.

Kongeørn har tidligere hekket i Øksnefjellet på østsiden av Opoftevannet, og fiskeørn hekker fortsatt fast ved vannet. I søknaden heter det at området "ikke er et viktig funksjonsområde" for fiskeørn og andre arter. Dette er et klart eksempel på at kunnskapsgrunnlaget er mangelfullt, og at områdets økologiske betydning er undervurdert i rapporten.

Det er grunn til å stille spørsmål ved hvordan fiskeørn vil påvirkes dersom reguleringen endrer produksjonsforholdene i strandsonen og reduserer forekomsten av lett tilgjengelig byttefisk. Mer utvasking og hyppigere heving og senking av vannstanden kan påvirke insektlivet i de mest produktive områdene nært land. Dersom ørreten som følge av dette i større grad trekker ut i de frie vannmassene, kan den bli mindre tilgjengelig som næring for fiskeørn.

Videre svømmer hjortedyr over Opoftevannet som del av faste trekkruter. Også dette illustrerer at området inngår i større økologiske sammenhenger som kan bli påvirket av endringer i vannstand og arealbruk.

3. Særskilte konsekvenser for fiskebestand i Opoftevannet

Opoftevannet har en utløpsgytende ørretstamme som skiller seg fra bestandene i de mindre tilløpsbekkene, blant annet ved grovere fisk og særskilte kvaliteter. Det foregikk garnfiske om høsten etter denne ørreten helt frem til 70- tallet - hovedsakelig i osen hvor Strupåna renner ut i Sævelandsvannet men og i selve utløpsosen av Opoftevannet. Ørreten var lett gjenkjennelig for sin utmerkede kvalitet, rødfarge og størrelse. Slik tiltaket er forstått, særlig når det gjelder oppdemming og vannføring i Strupåna, er det grunn til å frykte at denne utløpsgytende ørretbestanden ikke vil kunne opprettholdes dersom planen realiseres.

Åptavassdraget har også forekomst av den katadrome fisken ål, en rødlistet art. Vassdraget har mye vannareal i form av tjern, vann og innsjøer på mange nivå. Undertegnede har ved selvsyn fra 80 tallet ett par ganger observert småål i tusentall som kryper oppover bergene i Åptafossen i sin ferd inn i Åptavassdragets urørte jomfruelige vannområder. Det er sterk grunn til å tro anta at en dam i utløpet av Opoftevannet vil hindre oppgang av ål slik at vannmiljøene oppstrøms damkonstruksjon ikke lengre vil være tilgjengelig for ål.

4. Vurdering av tiltaket og alternative løsninger

Endelig er det etter mitt syn også grunn til å stille spørsmål ved om den omsøkte driftsformen for Barings oppdrettsanlegg er bærekraftig når den forutsetter tilgang på store mengder ferskvann med tilførsel fra fjerne områder. Dersom ferskvann i rikelige mengder er en avgjørende forutsetning for driften, bør det vurderes om virksomheten eller de mest vannkrevende delene av den heller burde lokaliseres til områder som er bedre egnet for slik ressursbruk.

Å føre vann fra Opoftevannet til Farsund gjennom en lang ledning vil i seg selv innebære et betydelig naturinngrep. I tillegg vil en slik løsning kreve energibruk til pumping, blant annet som følge av traseens topografi. Etter mitt syn tilsier dette at alternative ferskvannskilder bør vurderes grundigere. Innen rimelig transporttid så finnes det ferskvannsforkomster i en helt annen og kolossalt mye større dimensjon som i tillegg allerede er regulert. Et eksempel, er ÅnaSira.

5. Avslutning

På denne bakgrunn ber jeg om at det i den videre saksbehandlingen legges avgjørende vekt på risikoen for redusert vannføring, økt saltvannsinntrenging, svekkelse av gyte- og oppvekstområder for sjøørret og laks, mulige konsekvenser for ål og fugleliv, samt tap av naturverdier i et relativt inngrepsfritt vassdrag.

- *Er det forsvarlig å gi Baring tillatelse til å videreføre den omsøkte delen av virksomheten i Farsund når den er avhengig av trygg og stabil tilgang på store mengder ferskvann hele døgnet?*
- *Er det riktig å tillate at et relativt inngrepsfritt vassdrag blir sterkt påvirket av regulering og redusert vannføring, med risiko for alvorlige konsekvenser for anadrome og katadrome villfiskbestander, når det samtidig finnes alternativer som kan være bedre også med tanke på forsyningssikkerhet?*

Jeg mener at svaret på begge disse spørsmål, er klart nei.

Med vennlig hilsen,

Roger Blindingsvolden